

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

E-PORADNIK POWIATU ŁĘCZYŃSKIEGO

WYDANIE III

pomocprawna.oic.lublin.pl
powiatleczyński.pl
www.oic.lublin.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

PORADNIK PRZYGOTOWANY W RAMACH ZADANIA PUBLICZNEGO REALIZOWANEGO W FORMIE POWIERZENIA
ZADANIA PRZEZ ZARZĄD POWIATU ŁĘCZYŃSKIEGO

Wydawca:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”
z siedzibą w Lublinie,
ul. Gospodarcza 26
20-213 Lublin
e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl
www.oic.lublin.pl

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z POWIATEM ŁĘCZYŃSKIM z dnia 11.12.2018r.
POD TYTUŁEM " Prowadzenie Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Powiecie Łęczyńskim w 2019 roku".

Realizatorzy Projektu:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w

Lublinie

ul. Gospodarcza 26, 20-213 Lublin

www.oic.lublin.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Praca zbiorowa

Autorzy:

Paweł Włoch – Adwokat
Anna Rentflejsz – Radca Prawny
Arkadiusz Kuśpit – Radca Prawny

Lublin, listopad 2019

Spis treści

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, edukacja prawna	3
2. Czym różni się zasiłek od dodatku pielęgnacyjnego?	5
3. Podatek od spadków i darowizn przy dokonywaniu darowizny na rzecz najbliższych członków rodziny	8
4. Wyrażenie przez sąd zgody na czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka	10
5. Odpowiedzialność za prowadzenie pojazdu bez wymaganych uprawnień	12

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, edukacja prawna

Nieodpłatna pomoc prawna i edukacja prawna świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Miejsca świadczenia pomocy:

Dzień tygodnia	Godziny	Miejsce
Poniedziałek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Wtorek	12:00-16:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Środa	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Czwartek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Piątek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.

Zapisy na wizyty:

Termin wizyty ustalany jest telefonicznie pod nr **(81) 531 52 81**

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- ✓ poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym
- ✓ oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym
- ✓ w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
- ✓ wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- ✓ przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- ✓ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań,
- ✓ nieodpłatną mediację (świadczona od roku 2020).

Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych:

- ✓ z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Kto może skorzystać?

Z porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na odpłatne porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Inne informacje

Porady co do zasady udzielane są podczas osobistej wizyty w punkcie porad. Osobom, które ze względu na niepełnosprawność ruchową nie są w stanie przybyć do punktu lub osobom doświadczającym trudności

w komunikowaniu się – po uprzednim zgłoszeniu ww. faktu pod wskazany nr telefonu oraz złożeniu ww. oświadczenia wraz ze wskazaniem okoliczności uzasadniających udzielenie porady poza punktem – może zostać udzielona porada za pomocą środków porozumiewania się na odległość w umówionym terminie.

Edukacja prawna

Edukacja prawna jest procesem ustawicznym, prowadzonym wobec obywateli w każdym wieku. Edukacja młodzieży szkolnej obejmuje wiedzę na temat podstawowych praw oraz obowiązków, funkcjonowania profilaktyki i zwalczania przestępstw a także funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ma ona na celu zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu oraz uwrażliwieniu na potrzebę zachowania porządku prawnego.

Szczególną wartość w edukacji prawnej mają metody aktywizujące oraz zajęcia praktyczne poruszające zagadnienia prawne. Pozwalają one uczniom skonfrontować ich dotychczasowe doświadczenie i poglądy z uniwersalnymi wartościami oraz literą prawa. To wyposaża ich w wiedzę i kształtuje umiejętność rozwiązywania problemów.

2. Czym różni się zasiłek od dodatku pielęgnacyjnego?

Bardzo często zasiłek pielęgnacyjny mylony jest z dodatkiem pielęgnacyjnym. Należy pamiętać, że są to dwa różne świadczenia, które przyznawane są na innych podstawach prawnych. Ponadto nie można pobierać jednocześnie dodatku pielęgnacyjnego, jak i zasiłku pielęgnacyjnego.

Dodatek pielęgnacyjny - zasady

Dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest na podstawie przepisów prawa regulujących zasady przyznawania świadczeń emerytalnych i rentowych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (podstawa prawna ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych /Dz.U z 2017 r. poz. 1383, z późn. zm./).

Komu przysługuje dodatek pielęgnacyjny?

Dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta

- jest całkowicie niezdolna do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo
- ukończyła 75 lat.

Kiedy nie przysługuje dodatek pielęgnacyjny?

Dodatek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeśli przebywa w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym powyżej 2 tygodni w miesiącu.

Ważne! Jeśli osoba uprawniona do emerytury lub renty pobiera zasiłek pielęgnacyjny to nie ma prawa do dodatku pielęgnacyjnego.

Jak uzyskać dodatek pielęgnacyjny?

Dodatek pielęgnacyjny zostanie przyznany:

- **na wniosek**

Jeżeli emeryt lub rencista nie ukończył 75 lat w celu nabycia przez niego prawa do dodatku pielęgnacyjnego, lekarz orzecznik ZUS musi orzec, że świadczeniobiorca jest zarówno całkowicie niezdolny do pracy, jak i niezdolny do samodzielnej egzystencji.

/Za osobę całkowicie niezdolną do pracy należy uznać osobę, która utraciła zdolność do jakiegokolwiek pracy. Niezdolność do samodzielnej egzystencji ma miejsce w przypadku naruszenie sprawności organizmu, które powoduje konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych./

Do wniosku o ustalenie prawa do dodatku pielęgnacyjnego należy dołączyć zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza prowadzącego leczenie na formularzu ZUS N-9, a także dokumentację medyczną oraz inne dokumenty mające znaczenie dla wydania orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. ZUS o prawie

do dodatku pielęgnacyjnego rozstrzyga w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie do sądu.

- **z urzędu**

Jeżeli emeryt lub rencista, który ukończył 75 lat to nabywa prawo do dodatku pielęgnacyjnego nawet wówczas, gdy nie występuje u niego stan całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Osoba uprawniona nabywa prawo do dodatku pielęgnacyjnego w dniu ukończenia 75 lat.

Jaka jest wysokość dodatku pielęgnacyjnego?

Od dnia 1 marca 2019 r. dodatek pielęgnacyjny wynosi **222,01 zł**.

Zgodnie z art. 75 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych kwotę dodatku pielęgnacyjnego podlega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym przeprowadzana jest waloryzacja emerytury lub renty.

Zasiłek pielęgnacyjny – zasady

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018r. poz. 2220), bowiem jednym ze świadczeń pielęgnacyjnych wchodzących w zakres świadczeń rodzinnych.

Zasiłek pielęgnacyjny komu przysługuje?

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Ważne!!! W celu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (dotyczy osób po 16 roku życia) lub niepełnosprawności (dzieci i młodzież do 16 roku życia), należy złożyć odpowiedni wniosek w Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Kiedy nie przysługuje zasiłek pielęgnacyjny?

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- ✓ osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego;
- ✓ osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;

- ✓ jeżeli członkom rodziny przysługują za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tych osób, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Jeżeli jednak osobie przyznano dodatek pielęgnacyjny za okres, za który wypłacono zasiłek pielęgnacyjny, odpowiedni organ rentowy pomniejszy wypłacaną emeryturę lub rentę o kwotę odpowiadającą wysokości wypłaconego za ten okres zasiłku pielęgnacyjnego.

Jak uzyskać zasiłek pielęgnacyjny?

Zasiłek pielęgnacyjny ustalany jest wyłącznie **na wniosek**.

Wniosek wraz z dokumentami i załącznikami należy złożyć w urzędzie miasta lub gminy (zgodnie z miejscem zamieszkania osoby uprawnionej), czy też w jednostce wypłacającej świadczenia rodzinne (np. Ośrodka Pomocy Społecznej).

Wymagane dokumenty:

- ✓ wniosek o zasiłek pielęgnacyjny,
- ✓ dokument stwierdzający tożsamość osoby uprawnionej,
- ✓ w przypadku osób poniżej 16. roku życia odpis aktu urodzenia,
- ✓ kopia orzeczenia o niepełnosprawności w przypadku dziecka do lat 16,
- ✓ kopia orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności w przypadku osoby w wieku powyżej 16 lat,
- ✓ zaświadczenie z instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, że pobyt osoby uprawnionej do zasiłku pielęgnacyjnego i udzielane jej świadczenia nie są w całości lub w części finansowane z budżetu państwa lub z Narodowego Funduszu Zdrowia – w przypadku przebywania osoby uprawnionej do zasiłku pielęgnacyjnego w takiej instytucji.

Jeżeli wniosek składany jest w imieniu osoby pełnoletniej, należy wówczas przedłożyć upoważnienie tej osoby do złożenia wniosku. Natomiast gdy osoba składająca jest opiekunem prawnym osoby, w imieniu której składa wniosek, nie musi takiego upoważnienia przedstawiać.

Okres pobierania zasiłku

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego przyznawane jest:

- na czas ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- na czas nieokreślony, jeżeli orzeczenie wydano na stałe;
- na czas nieokreślony dla osób, które ukończyły 75 lat.

Jaka jest wysokość zasiłku pielęgnacyjnego?

Do dnia 31 października 2019 r. zasiłek wynosi **184,42 zł**, zaś od dnia 1 listopada 2019 r. zasiłek pielęgnacyjny będzie wynosił **215,84 zł**.

Autor: Anna Rentflejsz - adwokat

3. Podatek od spadków i darowizn przy dokonywaniu darowizny na rzecz najbliższych członków rodziny

Osoby w gronie rodzinnym często wspierają się nie tylko emocjonalnie, ale również majątkowo. Starsi członkowie rodziny pomagają młodszym – dzieciom i wnukom, w rozpoczęciu samodzielnego życia, przelewając im stale pewne kwoty pieniędzy, kupując samochody, sprzęty gospodarstwa domowego lub nawet mieszkania. Rodzice po wielu latach pracy w gospodarstwie rolnym przekazują je swoim następcom. Wsparcie majątkowe osób najbliższych jest w społeczeństwie pozytywnie odbierane i powszechnie akceptowane.

Dokonując darowizn na rzecz osób najbliższych nie można jednak zapominać o kwestii podatku od spadków i darowizn, obowiązującego na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2018 r. poz. 1813). Podatkowi podlega m. in. nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem darowizny. Obowiązek podatkowy ciąży na obdarowanym i powstaje z chwilą złożenia przez darczyńcę oświadczenia w formie aktu notarialnego, a w razie zawarcia umowy bez zachowania przewidzianej formy - z chwilą spełnienia przyrzczonego świadczenia. Jeżeli ze względu na przedmiot darowizny przepisy wymagają szczególnej formy dla oświadczeń obu stron, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą złożenia takich oświadczeń.

Wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest obdarowany. Zaliczenie do grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku obdarowanego do osoby, od której zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe. Do poszczególnych grup podatkowych zalicza się:

- 1) do grupy I - małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów;
- 2) do grupy II - zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;
- 3) do grupy III - innych nabywców.

Opodatkowaniu podlega nabycie przez obdarowanego, od jednej osoby, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej:

- 1) 9637 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 2) 7276 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej;
- 3) 4902 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej.

Jeżeli nabycie własności rzeczy i praw majątkowych od tej samej osoby następuje więcej niż jeden raz, do wartości rzeczy i praw majątkowych ostatnio nabytych dolicza się wartość rzeczy i praw majątkowych nabytych od tej osoby lub po tej samej osobie w okresie 5 lat poprzedzających rok,

w którym nastąpiło ostatnie nabycie. Powyższe oznacza, że darowizny na rzecz m. in. małżonka, dzieci i rodziców nie podlegają zgłoszeniu do urzędu skarbowego oraz obowiązkowi zapłaty podatku od spadków i darowizn, jeżeli ich wartość nie przekracza kwoty 9637 zł.

Ustawa przewiduje jeszcze dalej idące zwolnienie obejmujące darowizny na rzecz małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę w ramach tzw. zerowej grupy podatkowej. Należy zwrócić uwagę, że grupa zerowa nie obejmuje zięcia, synowej i teściów, którzy należą do I grupy podatkowej. Jest to o tyle istotne, gdyż zgodnie z art. 4a ust. 1 ustawy darowizny dokonane na rzecz małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwa, ojczyma i macochy są całkowicie zwolnione od podatku, po spełnieniu przewidzianych przepisami ustawy warunków. Darowizny na rzecz zięcia, synowej i teściów podlegają opodatkowaniu na zasadach jak dla I grupy podatkowej. Przez to niejednokrotnie, aby skorzystać ze zwolnienia dla grupy zerowej, warto zastanowić się nad dokonaniem darowizny na rzecz innego członka rodziny (np. na rzecz wyłącznie syna zamiast syna i synowej).

Obdarowany musi zgłosić nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego (ze względu na swoje miejsce zamieszkania) w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego. Obowiązek zgłoszenia nie dotyczy sytuacji, gdy wartość darowizny nie przekracza kwoty 9637 zł (z uwzględnieniem poprzednio otrzymanych darowizn, na zasadach opisanych w niniejszym artykule) lub gdy nabycie następuje na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego albo w tej formie zostało złożone oświadczenie woli jednej ze stron (w takiej sytuacji obowiązek zgłoszenia ciąży na notariuszu).

Ponadto, w przypadku gdy przedmiotem darowizny są środki pieniężne powyżej kwoty 9637 zł (z uwzględnieniem poprzednio otrzymanych darowizn, na zasadach opisanych w niniejszym artykule), obdarowany musi udokumentować ich otrzymanie dowodem przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym.

Nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych zgłasza się właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego na druku SD-Z2. Niespełnienie powyżej opisanych warunków będzie miało dla obdarowanego negatywne konsekwencje w postaci konieczności zapłaty podatku od spadków i darowizn na zasadach określonych dla nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej. W takim przypadku stawka podatku to 3% przy wartości darowizny do 10278 zł, 308 zł 30 gr i 5% nadwyżki ponad 10 278 zł przy wartości darowizny pomiędzy 10278 zł a 20 556 oraz 822 zł 20 gr i 7% nadwyżki ponad 20 556 zł przy wartości darowizny ponad 20 556 zł. Warto zatem pamiętać o wymogach przewidzianych ustawą o podatku od spadków i darowizn i w prosty oraz zgodny z prawem sposób uniknąć opodatkowania.

Autor: Arkadiusz Kuśpit – Radca Prawny

4. Wyrażenie przez sąd zgody na czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2019r. poz. 2086), dalej: „KRiO”, dziecko aż do pełnoletności pozostaje pod władzą rodzicielską. Osoba staje się pełnoletnia jeżeli ukończyła osiemnaście lat, jak również jeżeli zawarła małżeństwo. Do tego momentu zarządzanie majątkiem dziecka jest uprawnieniem rodziców, którzy powinni to czynić z należytą starannością. Zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka ani przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku.

Powyższe nie oznacza, że rodzice w każdym przypadku dysponują pełną swobodą w zarządzie majątkiem dziecka. Przepis art. 101 § 3 KRiO wymaga od nich uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu lub na wyrażenie zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Czynność prawna dotycząca majątku małoletniego, dokonana przez rodzica bez uprzedniego zezwolenia jest nieważna (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1961 r., sygn. akt: I CO 16/61) i żadne przepisy nie przewidują możliwości jej „zalegalizowania” w późniejszym czasie. Istotne jest zatem określenie, co należy rozumieć przez czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu.

Niestety przepisy prawa, w tym przepisy KRiO, nie zawierają żadnej oficjalnej definicji. Pomocne będzie zatem odwołanie się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zarządu określił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 10 kwietnia 1991 r. (sygn. akt: III CZP 76/90). W oparciu o treść wskazanej uchwały, zarząd majątkiem dziecka obejmuje całokształt czynności prawnych i faktycznych dotyczących jego majątku, a wśród nich czynności, których treścią jest zarówno zobowiązanie się do zbycia prawa majątkowego, stanowiącego składnik majątku wspólnego, jak i przeniesienie tego prawa na inną osobę.

Jako kryterium rozróżnienia czynności zwykłego zarządu i przekraczających zwykły zarząd orzecznictwo sądowe wskazuje wartość przedmiotu majątkowego, którego czynność dotyczy oraz jej stosunek do posiadanego majątku, a także ciężar gatunkowy czynności, jej skutki w sferze majątku małoletniego, szeroko pojęte dobro dziecka i ochrona jego interesów życiowych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 października 1968 r., sygn. akt: II PR 433/68 i z dnia 16 listopada 1982 r., sygn. akt: I CR 234/82). Każdy przypadek należy zatem oceniać indywidualnie w odniesieniu do konkretnej sytuacji majątkowej dziecka.

Mając na uwadze powyższe, wśród czynności przekraczających zwykły zarząd majątkiem dziecka można przykładowo wymienić:

- 1) zrzeczenie się roszczenia;
- 2) zawarcie ugody;
- 3) zawarcie umowy o znacznej wartości;
- 4) zawarcie umowy spółki cywilnej;
- 5) zaciągnięcie pożyczki lub kredytu;
- 6) zbycie/nabycie nieruchomości;

7) przyjęcie/odrzućenie spadku.

Zezwolenie na dokonanie przez rodziców czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub na wyrażenie przez rodziców zgody na dokonanie takiej czynności przez dziecko sąd opiekuńczy udziela w trybie nieprocesowym, na wniosek jednego z rodziców po wysłuchaniu drugiego. W toku postępowania sądowego wnioskodawca powinien przedstawić sądowi dowody i twierdzenia, które przekonają skład orzekający, że planowana czynność przekraczająca zakres zwykłego zarządu, jest zgodna z jego dobrem oraz interesami majątkowymi. Przy argumentacji warto przedstawić korzyści jakie dziecko może osiągnąć, ale nie można zapominać lub ukrywać również okoliczności niekorzystnych. Sąd waząc wszystkie okoliczności sprawy zdecyduje o wyrażeniu lub odmowie wyrażeniu zgody na dokonaniu czynności.

Postanowienie sądu opiekuńczego w przedmiocie wyrażenia zgody staje się skuteczne z chwilą jego uprawomocnienia i nie może być zmienione ani uchylone, jeżeli na podstawie zezwolenia powstały skutki prawne względem osób trzecich. Dopiero wówczas rodzice mogą skutecznie dokonać w imieniu dziecka czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka. Z uwagi na istotne skutki braku zezwolenia sądu opiekuńczego, warto przed dokonaniem takiej czynności skonsultować się z prawnikiem w nieodpłatnym punkcie pomocy prawnej.

Autor: Arkadiusz Kuśpit – Radca Prawny

5. Odpowiedzialność za prowadzenie pojazdu bez wymaganych uprawnień

Każdy kierowca powinien mieć świadomość, że wsiadając za kierownicę musi posiadać odpowiednie uprawnienia do prowadzenia pojazdu. Prowadzenie pojazdu bez tych uprawnień może stanowić wykroczenie skutkujące konicznością zapłaty mandatu, a w najgorszym wypadku może zostać zakwalifikowane jako przestępstwo, za które grozi nawet kara pozbawienia wolności. Wszystko zależy od powodu z jakiego kierowca nie miał w danym momencie uprawnień niezbędnych do prowadzenia pojazdu. Należy odróżnić sytuację kierującego pojazdem niemającego jeszcze w ogóle uprawnień do jego prowadzenia od przypadku gdy te uprawnienia zostały mu cofnięte.

Pierwszy przypadek, a mianowicie sytuacja gdy kierowca nigdy nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdu reguluje kodeks wykroczeń. Zgodnie z art. 94. § 1 k.w. karze grzywny podlega ten kto to na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd, nie mając do tego uprawnień. Grzywnę za to wykroczenie wymierza się w wysokości od 20 do 5000 zł.

Przedmiotem ochrony określonym w dyspozycji art. 94 k.w. jest bezpieczeństwo ruchu drogowego, zagrożone w tym przypadku możliwością prowadzenia pojazdów na drodze publicznej przez osoby niemające uprawnień do kierowania nimi. Założeniem ustawodawcy jest przekonanie, że prowadzenie jakiegokolwiek pojazdu bez wymaganych uprawnień stanowi ze swej istoty zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu, stąd też nie jest istotne, czy w danej sytuacji powstał skutek w postaci na przykład spowodowania niebezpieczeństwa czy wypadku drogowego. Jednakże aby mówić o odpowiedzialności sprawcy czynu zabronionego muszą zostać spełnione przesłanki wskazane w konkretnym przepisie ustawy.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że ustawodawca w dyspozycji tego przepisu użył terminu „pojazd”. Pojęcie to nie zostało dotychczas zdefiniowane w kodeksie karnym ani w kodeksie wykroczeń, jednakże posiada swoją definicję w ustawie Prawo o ruchu drogowym. Zgodnie z art. 2 pkt 31 p.r.d. za „pojazd” należy rozumieć środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszynę lub urządzenie do tego przystosowane. A zatem użycie przez ustawodawcę w dyspozycji art. 94 § 1 k.w. szerokiego pojęcia „pojazd” oznacza w tym przypadku, że chodzi o każdy rodzaj pojazdu, którego prowadzenie na drodze publicznej wymaga określonych prawem uprawnień, w tym samochodu, motocykla, ciągnika rolniczego, autobusu.

Kolejną przesłanką odpowiedzialności jest poruszanie się pojazdem bez uprawnień w określonym ustawowo miejscu, a mianowicie na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu. Definicja drogi publicznej zawarta jest w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (art. 1), zgodnie z którą jest to droga zaliczona, na podstawie ustawy, do jednej z kategorii dróg, z której może korzystać każdy, zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonymi w tej ustawie lub innych przepisach szczególnych. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych wcześniej należą do tej samej kategorii co te drogi.

Definicja „strefy zamieszkania” zawarta jest w ustawie Prawo o ruchu drogowym (art. 2 pkt 16) zgodnie z którą jest to obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi. Wjazd do omawianej strefy jest oznaczony charakterystycznym znakiem D-40, zaś wyjazd

niemal takim samym, ale przekreślonym znakiem D-41 (odpowiednio "strefa zamieszkania" i "koniec strefy zamieszkania")

Ta sama ustawa (art. 2 pkt 16a) zawiera określenie „strefy ruchu”, zgodnie z którą jest to obszar obejmujący co najmniej jedną drogę wewnętrzną, na który wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi, a mianowicie znakiem D-52 (“strefa ruchu”) oraz D-53 (“koniec strefy ruchu”). Pojęcie strefy ruchu wprowadzono w 2010 r., aby umożliwić zarządcom dróg wewnętrznych dostosowanie ich do zasad ruchu drogowego.

Ustawodawca szeroko określił katalog miejsc, w których może dojść do popełnienia wykroczenia określonego w art. 94 k.w. Czyn polegający na prowadzeniu pojazdu bez uprawnień można popełnić na drogach publicznych, strefach zamieszkania lub strefach ruchu, a więc miejscach administracyjnie oznaczonych i zakwalifikowanych do tych kategorii. Miejscem omawianego wykroczenia nie mogą być natomiast place wewnętrzne, zamknięte ciągi komunikacyjne czy też podwórka do których dostęp posiada tylko ograniczona liczba osób.

Należy wskazać, iż prowadzenie pojazdu oznacza kierowanie pojazdem będącym w ruchu. Samo wejście sprawcy do pojazdu, przebywanie w nim, a nawet podejmowanie czynności zmierzających bezpośrednio do jego uruchomienia nie wypełnia znamion wykroczenia z art. 94 § 1.

Katalog osób uprawnionych do poruszania się pojazdami na drogach publicznych, strefach zamieszkania i ruchu reguluje ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Zgodnie z art. 3 ust. 1 wskazanej ustawy kierującym pojazdem może być osoba, która osiągnęła wymagany wiek i jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym oraz spełnia jeden z następujących warunków:

- 1) posiada umiejętność kierowania pojazdem w sposób niezagrażający bezpieczeństwu, nieutrudniający ruchu drogowego i nienarządzający kogokolwiek na szkodę oraz odpowiedni dokument stwierdzający posiadanie uprawnień do kierowania pojazdem;
- 2) odbywa w ramach szkolenia naukę jazdy;
- 3) zdaje egzamin państwowy.

Ustawa ta wskazuje nadto, iż osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym może być kierującym, jeżeli uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem. Nie jest natomiast wymagane uprawnienie do kierowania rowerem, wózkiem rowerowym lub pojazdem zaprzęgowym od osoby, która ukończyła 18 lat.

Fakt posiadania uprawnień przez prowadzącego musi być stwierdzony odpowiednim dokumentem, którym jest prawo jazdy określonej kategorii. Szczegółowo kwestię, jaka kategoria uprawnia do prowadzenia jakiego pojazdu, określa art. 6 ustawy o kierujących pojazdami.

Podkreślić należy, że wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. popełnia osoba niemająca jeszcze w ogóle uprawnień do prowadzenia pojazdów. Ustawodawca w tych sytuacjach wprowadził także możliwość orzeczenia wobec sprawcy środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów w granicach od 6 miesięcy do nawet 3 lat.

Zdecydowanie surowsze kary czekają kierowcę, który decyduje się na prowadzenie pojazdu pomimo cofnięcia uprawnień. Takie zachowanie stanowi już przestępstwo określone w kodeksie karnym, a mianowicie w art. 180a zgodnie z którym kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Sąd w tych przypadkach orzeka także wobec sprawcy opisywanego przestępstwa zakaz prowadzenia pojazdów w granicach od 1 roku nawet do 15 lat.

W tym miejscu należy wskazać, że od 18 maja 2015 roku starosta ma uprawnienie do wydania decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy w przypadku przekroczenia dozwolonej prędkości

w obszarze zabudowanym o minimum 50 km/h. Wówczas kierujący pojazdem traci prawo jazdy na okres trzech miesięcy. Jeżeli osoba ta będzie w dalszym ciągu prowadzić pojazd bez prawa jazdy, 3 miesięczny okres będzie przedłużony do 6 miesięcy. W przypadku ponownego prowadzenia pojazdu w przedłużonym okresie, starosta wyda decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdem.

Jeszcze innym przypadkiem jest sytuacja, w której kierowca po prostu zapomniał dokumentu stwierdzającego uprawnienie do prowadzenia pojazdu. Od 1 października 2018 r. kierowcy nie muszą wozić ze sobą dowodu rejestracyjnego pojazdu oraz potwierdzenia zawarcia umowy na polisę OC, jednakże obowiązek posiadania przy sobie prawa jazdy nadal istnieje. Jeżeli kierowca nie posiada przy sobie odpowiedniego dokumentu może zostać ukarany mandatem karnym w wysokości 50 zł. Wskazać należy, że prowadzone są obecnie prace nad ustawami i rozporządzeniami przynoszącymi ułatwienia dla kierowców a dotyczącymi m.in. zwolnienia z obowiązku posiadania przy sobie dokumentu prawa jazdy.

Prowadzenie samochodu bez zdanego egzaminu, pomimo cofnięcia uprawnień lub w przypadku zatrzymania prawa jazdy decyzją starosty może skutkować przykrymi konsekwencjami. Jazda bez uprawnień wiąże się nie tylko z odpowiedzialnością karną i wykroczeniową wskazaną powyżej, ale także ze znacznymi dolegliwościami finansowymi w przypadku kolizji czy też wypadku drogowego. Jeżeli kierujący wyrządzi szkodę bez ważnego prawa jazdy, ubezpieczyciel wypłaci poszkodowanym odszkodowanie z polisy OC sprawcy, ale będzie on musiał oddać jego równowartość firmie ubezpieczeniowej. W przypadku ubezpieczenia AC ubezpieczyciel odmówi wypłaty odszkodowania, a tym samym za remont swojego auta sprawca zapłaci z własnej kieszeni. Wskazać należy, że kwoty odszkodowań potrafią wynieść setki tysięcy, a nawet miliony złotych. Chociażby ten argument powinien przemawiać za tym by nie siadać za kierownicę bez wymaganych uprawnień.

Autor: Paweł Włoch - adwokat